

(i) Printed Pages : 4

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	1	4	1
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	2
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 2nd Semester
(2042)

SOCIOLOGY (In all Mediums)

Paper : Sociology Stratification

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 90

Note :—(1) Attempt **FIVE** questions in all. Question No.1 is compulsory.

(2) Attempt **FOUR** questions, selecting **ONE** question from each Unit.

(3) All questions carry equal marks.

1. Attempt any **nine** parts in **4-6** lines each :

- (i) Social differentiation
- (ii) Status group
- (iii) Hierarchy
- (iv) Class for itself
- (v) Role allocation
- (vi) Gender as a social construct
- (vii) Casteism
- (viii) Differential rewarding
- (ix) Indicators of class
- (x) Vertical mobility
- (xi) Caste Panchayat
- (xii) Horizontal mobility.

9×2=18

UNIT—I

2. Define Social Inequality. Highlight the consequences of Social Inequality.

18

3. What do you mean by Social Stratification ? Discuss the elements of social stratification in detail. 18

UNIT—II

4. Critically evaluate Karl Marx's theory of stratification. 18
5. "Class, status and party" are the three main elements of stratification according to Weber. Discuss. 18

UNIT—III

6. Define Caste. Discuss the features and functions of Caste System. 18
7. Describe the various causes and consequences of Racial Inequality. 18

UNIT—IV

8. Explain Education, Occupation and Income as indicators of social mobility. 18
9. What is Social Mobility ? Discuss the factors responsible for social mobility. 18

(हिन्दी माध्यम)

- नोट :— (1) सभी में से पाँच प्रश्न करें। प्रश्न नं. 1 अनिवार्य है।
(2) प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न का चयन करते हुए चार प्रश्नों के उत्तर दीजिए।
(3) सभी प्रश्नों के समान अंक हैं।

1. किन्हीं नौ भागों को 4-6 पंक्तियों में स्पष्ट करने का प्रयास करें :—
(i) सामाजिक भेदभाव
(ii) पद समूह
(iii) पदानुक्रम
(iv) स्वयं के लिए वर्ग चेतना
(v) अंश निर्धारण
(vi) एक सामाजिक निर्माण के रूप में लिंग
(vii) जातिवाद
(viii) विशिष्ट पुरस्कार
(ix) वर्ग के संकेतक

- (x) ਲੰਬਵਤ ਗਤਿਸ਼ੀਲਤਾ
- (xi) ਜਾਤਿ ਪੰਚਾਯਤ
- (xii) ਸਮਤਲ ਗਤਿਸ਼ੀਲਤਾ।

9×2=18

ਯੂਨਿਟ-1

2. ਸਾਮਾਜਿਕ ਅਸਮਾਨਤਾ ਕੋ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਸਾਮਾਜਿਕ ਅਸਮਾਨਤਾ ਕੇ ਪਰਿਣਾਮਾਂ ਪਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਡਾਲੀਏ। 18
3. ਸਾਮਾਜਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀਕਰਨ ਸੇ ਆਪ ਕਥਾ ਸਮਝਦੇ ਹੈਂ ? ਸਾਮਾਜਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀਕਰਨ ਕੇ ਘਟਕਾਂ ਕੀ ਵਿਸ਼ਤਾਰ ਸੇ ਚਰਚਾ ਕੀਜੀਏ। 18

ਯੂਨਿਟ-2

4. ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਕੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀਕਰਨ ਕੇ ਸਿਧਾਂਤ ਕਾ ਸਮਾਲੋਚਨਾਤਮਕ ਮੂਲਾਂਕਨ ਕੀਜੀਏ। 18
5. ਵੇਬਰ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ "ਵਰਗ, ਪਦ ਅਤੇ ਪੱਖ" ਸ਼੍ਰੇਣੀਕਰਨ ਕੇ ਤੀਨ ਮੁੱਖ ਘਟਕ ਹੈਂ। ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-3

6. ਜਾਤਿ ਕੋ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਜੀਏ। ਜਾਤਿ ਵਿਧਵਸ਼ਥਾ ਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਕੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18
7. ਨਸ਼ਲੀਯ ਅਸਮਾਨਤਾ ਕੇ ਵਿਭਿੰਨ ਕਾਰਣਾਂ ਅਤੇ ਪਰਿਣਾਮਾਂ ਕਾ ਵਰਨਨ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-4

8. ਸਾਮਾਜਿਕ ਗਤਿਸ਼ੀਲਤਾ ਕੇ ਸੰਕੇਤਕ ਕੇ ਰੂਪ ਮੇਂ ਸਿੱਖਾ, ਵਿਧਵਸਾਯ ਅਤੇ ਆਯ ਕੀ ਵਿਆਖਯਾ ਕਰੋ। 18
9. ਸਾਮਾਜਿਕ ਗਤਿਸ਼ੀਲਤਾ ਕਥਾ ਹੈ ? ਸਾਮਾਜਿਕ ਗਤਿਸ਼ੀਲਤਾ ਕੇ ਲਿਏ ਉਤਰਦਾਯੀ ਕਾਰਕਾਂ ਕੀ ਵਿਵੇਚਨਾ ਕੀਜੀਏ। 18

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

- ਨੋਟ :— (1) ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।।
 (2) ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ।

(3) ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

1. ਕੋਈ ਨੌਂ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ 4-6 ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੱਲ ਕਰੋ :
 (i) ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਭਿੰਨਤਾ
 (ii) ਸਥਿਤੀ ਸਮੂਹ

- (iii) ਦਰਜਾਬੰਦੀ
- (iv) ਆਪਣੇ ਲਈ ਵਰਗ ਚੇਤਨਾ
- (v) ਅੰਸ਼ ਨਿਰਧਾਰਤ
- (vi) ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਰਮਾਣ ਵਜੋਂ ਲਿੰਗ
- (vii) ਜਾਤੀਵਾਦ
- (viii) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਨਾਮ
- (ix) ਵਰਗ ਦੇ ਸੂਚਕ
- (x) ਲੰਬਕਾਰੀ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ
- (xi) ਜਾਤੀ ਪੰਚਾਇਤ
- (xii) ਸਮਤਲ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ।

9×2=18

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਸਮਾਜਿਕ ਅਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਸਮਾਜਿਕ ਅਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰੋ। 18
3. ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਧਰੀਕਰਨ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਧਰੀਕਰਨ ਦੇ ਘਟਕਾਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਦੇ ਪੱਧਰੀਕਰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ। 18
5. ਵੇਬਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ “ਵਰਗ, ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਦਲ” ਪੱਧਰੀਕਰਨ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਘਟਕ ਹਨ। ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਜਾਤ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਜਾਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18
7. ਨਸਲੀ ਅਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਸਮਾਜਿਕ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਸੂਚਕਾਂ ਵਜੋਂ ਸਿੱਖਿਆ, ਕਿੱਤੇ ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18
9. ਸਮਾਜਿਕ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਕੀ ਹੈ ? ਸਮਾਜਿਕ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18